

устойчивость предприятия при появлении новых непредвиденных ситуаций в будущем.

Список использованных источников

1. О бухгалтерском учете и финансовой отчетности: Закон Республики Молдова от 15 декабря 2017 № 287 URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120938&lang=ru от 05.01.2018 (дата обращения 18.11.2020).

2. Национальный Стандарт Бухгалтерского Учета «Учетные политики, изменения в бухгалтерских оценках, ошибки и последующие события» от 22.10.2013 URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117850&lang=ru (дата обращения 18.11.2020).

3. Влияние коронавируса COVID-19 на бухгалтерскую (финансовую) отчетность и аудиторский подход URL: <https://audit-ap.by/uploads/files/Vlijanie-koronavirusa-COVID-upd.pdf> (дата обращения 18.11.2020).

4. COVID-19: Непрерывность деятельности URL: https://www.fbk.ru/upload/iblock/00b/ifrs-covid-19-going-concern%20%E2%80%94%D1%80%D1%83%D1%81_.pdf (дата обращения 18.11.2020).

УДК 657.37

Левицька Світлана Олексіївна,
д.е.н, професор, аудитор,
Національний університет водного
господарства та природокористування,
Осадча Ольга Олексіївна,
д.е.н., професор,
Національний університет водного
господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФУНКЦІЇ КОРИСНОСТІ АКТИВІВ В ПРОЦЕСІ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВИГОДИ

Корисність інформаційного забезпечення на етапах поточного та стратегічного управління залежить від об'єктивності професійних суджень щодо вибору альтернативних методів обліку, оцінки вартості активів суб'єкта протягом періоду їх балансового утримання. Стурбованість оцінкою економічної вигоди від учасника сучасного ринку, достовірність такої оцінки обумовили потреби в уточненні сутності підприємництва. В міжнародній практиці цікавою є думка щодо погляду на підприємництво, як механізм пристосування до змін: в оцінці господарської діяльності має відобразитись не лише економічна, а й соціальна його складова, обмежена часом та місцем [1]. Відтак, важливими є питання оцінки економічної вигоди активу в процесі системного моніторингу операцій його оприбуткування, збереження на балансовому обліку, списання (використання).

Економічна сутність поняття «економічна вигода» як основа формування фінансових результатів господарської діяльності досліджувалась в наукових працях вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: Зеновія-Михайла Задорожного, В. Яцишиної [2], Л. Української [3], А. Костякової [4], О. Фоміної [5], Alistair R Anderson [1], RS Aquino, M Lück, HA Schänzel [6], Shaker A. Zahra and Mike Wright [7] та ін.

Потреба у визначенні результативності збалансованості соціально-економічних та екологічних напрямків господарської діяльності обумовлює уточнення оцінки корисності активів, задіяних у відповідних господарських операціях, перегляду обліково-аналітичного забезпечення економічної вигоди (далі – ЕВ) активів.

На сьогодні поняття «економічна вигода» є, в більшій мірі, задекларованою первісною вартістю оприбуткування активу, переоцінка якого на звітну дату прив'язана до економічних факторів (вільного ринку). Міжнародна практика зазначає підвищення впливу на оцінку корисності суб'єкта, його активів результативності вирішення таким суб'єктом питань соціального забезпечення та екологічної безпеки як на рівні своєї діяльності, безпосередньо, так і в регіональному масштабах. Зазначене суттєво міняє роль і доповнює зміст поняття «економічна вигода»: оцінка потребує перегляду з урахуванням використання активу; серед елементів оцінки, крім економічних фінансових показників, з'являються нефінансові – якісні, що, в цілому, підвищує достовірність облікової інформації.

Доцільно навести міжнародну облікову практику оцінки ЕВ: підприємство визначає максимальну економічну вигоду, що є ймовірною внаслідок грошових чи інших компенсаційних надходжень (при цьому, оцінка не залежить від того, з яким наміром суб'єкт господарювання має використати суму перевищення ЕВ над затратами, пов'язаними з придбанням відповідного активу) [8].

Якщо економічна складова ЕВ формується на основі задокументованих витрат на придбання активу, то соціальна складова вимагає більшої уваги при обґрунтуванні професійного судження щодо її оцінки, оскільки покликана відповідати потребам суспільства. IPSASB зазначає: соціальні виплати надаються там, де виник соціальний ризик; соціальні ризики не передбачають виконання зобов'язання особою-бенефіціаром, зокрема, в частині повернення таких виплат [9].

Менеджмент організації господарської діяльності для прийняття рішень оперативного та стратегічного управління потребує об'єктивної інформації щодо ліквідності активів. З огляду на період трансформації облікової оцінки ЕВ (її покриття грошовими коштами, або іншими високоліквідними активами) необхідно ідентифікувати за аналітичними субрахунками одержану та потенційну економічну вигоду.

Якщо для вітчизняних підприємств обліковими стандартами визначено критерієм оцінки доходів та витрат економічну вигоду, то для суб'єктів державного сектору – як економічну вигоду, так і «потенціал корисності»: «... наявні та потенційні можливості, які отримає суб'єкт державного сектору від

використання активів, що безпосередньо не генерують надходження грошових коштів, для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб» [10].

Потенціал корисності та потенційна економічна вигода за економічним змістом не є тотожними. Якщо маємо вплив активу на доходи від реалізації (наприклад, амортизація виробничих основних засобів) – очевидним є потенціал корисності. В свою чергу, оцінка потенційної економічної вигоди можлива за результатами використання активу в операціях реалізації/обміну на умовах оплати/проведення обміну.

В міжнародній практиці потенційна вигода є одним з показників при стратегічному плануванні. Для прикладу розглянемо Airbnb, що працює на інтернет-ринку для короткострокової оренди житла. На широкому рівні потенційні економічні вигоди Airbnb відносно прості: основна потенційна вигода полягає в тому, що власники нерухомості можуть диверсифікувати майбутні потоки доходу від володіння будинками. Ще одна потенційна перевага – збільшення пропозиції та різноманітність форм короткотермінових видів оренди, що дозволяють уникнути зростання цін на такі орендні послуги [11].

Цікаві підходи в міжнародній практиці до врахування в оцінці ЕВ екологічних напрямків господарської діяльності, беручи до уваги не тільки заходи екологічної безпеки довкілля. Збалансоване підприємництво все частіше розглядають з поняттям «екосистема». При цьому, метафора часто використовується для заміни традиційного терміна "ринки". Підприємницька екосистема повинна виконати два завдання – створити цінність для екосистеми та розподілити цінність серед членів екосистеми [12]. Суб'єкт підприємницької екосистеми враховує в створеній ним доданій вартості складові оцінки «змішаної цінності», як одного з засобів створення фінансової, соціальної та екологічної цінності для суспільства та економіки. Змішана цінність передбачає компроміси між комерційними та соціальними аспектами, а отже – актуалізується стійкість бізнесу, що прямо залежить від сприятливих режимів оподаткування, інших форм державної підтримки [13; 14].

Варіативною є міжнародна практика стратегічного управлінського обліку, аналітичний рівень якого ідентифікує ЕВ в залежності від періоду її надходження:

- *потенціал корисності*: оцінка економічної вигоди оприбуткованого активу, який планується використовувати підприємством для забезпечення господарських операцій, що приведуть до надходження ЕВ (наприклад, ліцензія на певний вид діяльності, об'єкт виробничого основного засобу тощо);

- *майбутня економічна вигода*: оцінка економічної вигоди активу, що, як очікується, стане високоліквідним активом в наступних звітних періодах (наприклад, товарна дебіторська заборгованість);

- *реалізована економічна вигода*: оцінка економічної вигоди активу, підтверджена фактичними надходженнями коштів, або інших високоліквідних активів [4; 5].

За характером забезпечення заходів соціального, економічного та екологічного характеру зазначені вище форми ЕВ можуть бути аналітично обліковані підприємством за видами: економічна вигода, соціально-економічна

вигода, соціальний ефект (вигода соціального характеру, оцінена за результатами господарських операцій в якісних вимірниках).

Запропоновані в роботі підходи до класифікації ЕВ, аналітичного обліку елементів її оцінки з урахуванням відповідної міжнародної практики соціально відповідального бізнесу та вітчизняних економіко-правових реалій покращать дієвість оперативного та стратегічного управління, уможливають результативне стратегічне планування як розрахунково-платіжної дисципліни, так і розвитку бізнесу на перспективу, що, безперечно, позитивно вплине на поступальний збалансований розвиток підприємництва в Україні.

Список використаних джерел

1. Alistair. *Conceptualising Entrepreneurship as Economic “Explanation” and the Consequent Loss of “Understanding”*. *International Journal of Business and Globalisation*, 14 (2).145–157. DOI: 10.1504/IJBG.2015.06743.

2. Zenovii-Mykhailo Zadorozhnyi, Valentyna Yasyshena. *Intangible assets as an accounting and management object*. *Marketing and Management of Innovations*. Issue1,2019.DOI:org/10.21272/mmi.2019.1-10.

3. Л.О. Українська. *Людський капітал корпорації: сучасні особливості формування*. *Економічна теорія і право: зб. наук. праць – Харків: Право, 2018. – № 2 (33)*. DOI: 10.31359/2411-5584-2018-33-2-42.

4. Костякова А.А. *Стратегічний управлінський облік: сутність та поняття*. *Причорноморські економічні студії*. - 2019. - Вип. 39(2). - С. 99-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_39%282%29__21.

5. Фоміна О.В. *Управлінський облік у торгівлі : монографія*. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016.—468с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjExMzA=/624abd7d9a739851810eef1d42fb84ce.pdf>.

6. RS Aquino, M Lück, HA Schänzel. *A conceptual framework of tourism social entrepreneurship for sustainable community development*. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1447677018300925>.

7. Shaker A. Zahra and Mike Wright. *Understanding the Social Role of Entrepreneurship* *Journal of Management Studies* 53:4, June 2016. *Journal of Management Studies*, 53(4), 610-629. DOI:org/10.1111/joms. 12149

8. Тлумачення КТМФЗ 14 МСБО 19: *Обмеження на активи з визначеною виплатою, мінімальні вимоги до фінансування та їхня взаємодія*. IFRIC 14_ukr.pdf. URL: <https://zakon.help/article/tlumachennya-ktmfz-14-msbo-19-obmezhenya-na-aktivi-za>.

9. *International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB) 42 Summary—Social Benefits*. Available at: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IPSAS-42-Social-Benefits-At-a-Glance.pdf>.

10. НПСБОДС 121 «Основні засоби». *Наказ МФУ №1202 від 12.10.2010*. Документ з1017-10. Редакція від 01.01.2018, підстава- з1546-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>.

11. *The economic costs and benefits of Airbnb Report* • By Josh Bivens • January 30, 2019. Available at: <https://www.epi.org/publication/the-economic-costs-and-benefits-of-airbnb-no-reason-for-local-policymakers-to-let-airbnb-bypass-tax-or-regulatory-obligations>.

12. David B. Audretsch, James A. Cunningham, Donald F. Kuratko, Erik E. Lehmann, Matthias Menter. *Entrepreneurial ecosystems: economic, technological, and societal impacts*. *The Journal of Technology Transfer* (2019) 44:313–325 DOI:org/10.1007/s10961-018-9690-4.

13. Coman Dan Marius, Coman Mihaela Denisa, Boca (Rakos) Ileana Florina. *Managerial accounting as the source of information for an efficient management in SME*. DOI:10.1016/j.sbspro.2012.09.085.

14. Neil's Brock *Copenhagen Business College*. – Kultorvet 2, Copenhagen K, Denmark, 2008. – 250p.